

Standard FairWild

Wersja 2.0

Przyjęta przez Zarząd FairWild 26 sierpnia 2010

**Ujednolicona Międzynarodowy Standard Zrównoważonego Pozyskania
Dzikich Roślin Leczniczych i Aromatycznych (ISSC-MAP) Wersja 1.0,
2007 oraz Standardy FairWild Wersja 1, 2006**

Ilustracje na okładce: Michler, Pätzold, Cunningham, Cunningham (góra)
Strohbach, Schippmann, Schippmann (dół)

Niniejszy dokument oraz inne związane ze Standardami dostępne są na stronie internetowej FairWild: www.FairWild.org.

Dodatkowe informacje dostępne pod adresem:

FairWild Foundation Secretariat
CH-8570 Weinfelden, Weststr. 51
Switzerland
Tel: +41-(0)71-626 0 626
Fax: +41-(0)71-626 0 623
e-mail: info@FairWild.org

Komentarze dotyczące Standardów FairWild: Wersja 2.0 są mile widziane. Proszę kierować je do: info@FairWild.org

Cytowanie wersji oryginalnej (angielskiej): FairWild Foundation. 2010. *FairWild Standard: Version 2.0*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

Sugerowane cytowanie wersji polskiej: Fundacja FairWild. 2012. *Standard FairWild: Wersja 2.0*. Fundacja FairWild, Weinfelden, Szwajcaria.

Przekład: Marcin Zych, styczeń 2012

Przekład finansowany przez: Traditional Medicinals Inc.

©FairWild Foundation, Switzerland

Powielanie niniejszego dokumentu dla celów edukacyjnych bądź innych celów niekomercyjnych lub też tworzenie kopi przez użytkowników Standardu FairWild dla celów wewnętrznych organizacji jest dozwolone bez uprzedniego uzyskania pisemnej zgody właściciela praw autorskich pod warunkiem wszakże pełnego cytowania dokumentu.

Powielanie niniejszego dokumentu do celów handlowych bądź innych celów komercyjnych jest zabronione bez uprzedniego uzyskania pisemnej zgody właściciela praw autorskich.

Podziękowania

Powstanie Standardu FairWild: Wersja 2.0 byłoby niemożliwe bez wspólnego wysiłku licznych organizacji i osób prywatnych, które, dzieląc się wiedzą i doświadczeniem, poświęcając czas pomogły wskazać sposoby, dzięki którym handel zasobami przyrody pozyskanymi z natury może być prowadzony z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Ocena jakości odbyła się dzięki hojnemu wsparciu Niemieckiej Federalnej Agencji Ochrony Przyrody (Bundesamt für Naturschutz, BfN) i WWF Germany. Jesteśmy wdzięczni pracownikom Institute for Marketecology (IMO) za ich wkład w stworzenie i testowanie wskaźników jakości dla Standardu FairWild: Wersja 2.0 oraz International Academy for Nature Conservation, Isle of Vilm (Niemcy), za goszczenie serii warsztatów podnoszących jakość niniejszego Standardu.

Doświadczenie terenowe zyskane w projektach wspieranych przez Niemieckie Federalne Ministerstwo Współpracy Ekonomicznej i Rozwoju (Bundesministerium Für Wirtschaftliche Zusammenarbeit, BMZ), EU-China Biodiversity Project (ECBP), Szwajcarki Program Promocji Importu (SIPPO), WWF Germany, Traditional Medicinals, Martin Bauer GmbH & Co., Forum Essenzia e.V., ProFound, Kuendig AG, Bahnhof-Apotheke Kempten, IUCN South America, Grupa Specjalistyczna IUCN/SSC ds. Roślin Leczniczych, Fundacji Rewitalizacji Lokalnych Tradycji Leczniczych (FRLHT) Indie, Międzynarodowe Centrum ds. Badania Terenu Górskiego (ICIMOD) Nepal oraz TRAFFIC pomogło nam przetestować Standardy w warunkach polowych. Fundacja FairWild pracowała wspólnie z lokalnymi gminami, spółdzielniami zbieraczy, instytucjami badawczymi, agendami rządowymi i przedsiębiorstwami zajmującymi się zbieraniem, przetwarzaniem oraz handlem produktami pozyskanymi z natury. Ich ogromny wkład w proces oceny nie może pozostać pominięty.

Proces oceny został przeprowadzony przez członków Komitetu Technicznego Fundacji FairWild, zgodnie z zaleceniami Zarządu Fundacji FairWild.

Spis treści

Podziękowania	iii
Spis treści	iv
1 Wstęp	1
1.1 Cel i zastosowanie	1
1.2 Struktura Standardu FairWild: Wersja 2.0	3
2 Standard FairWild: Wersja 2.0	4
2.1 Zasady i Kryteria procesów zbioru FairWild	4
CZĘŚĆ I: WYMOGI ZBIORU Z NATURY I OCHRONY	4
CZĘŚĆ II: WYMOGI PRAWNE I ETYCZNE.....	4
CZĘŚĆ III: WYMOGI SPOŁECZNE I ZWIĄZANE Z ZASADZAMI UCZCIWEGO HANDLU	5
CZĘŚĆ IV: WYMOGI ZARZĄDCZE I BIZNESOWE	6
2.2 Zasady i kryteria FairWild dla odbiorców produktów pozyskanych z natury	6
Piśmiennictwo.....	7
ZAŁĄCZNIK 1. AKRONIMY I SKRÓTY	8

1 WSTĘP

1.1 Cel i zastosowanie

Standard FairWild: Wersja 2.0 odnosi się do działań związanych z pozyskaniem dzikich roślin, prowadzonych z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, odpowiedzialności społecznej i praktyk sprawiedliwego handlu. Niniejszy Standard ujednocila Międzynarodowy Standard Zrównoważonego Pozyskania Dzikich Roślin Leczniczych i Aromatycznych (ISSC-MAP) Wersja 1.0 (MPSG 2007) oraz Standardy FairWild Wersja 1 (MEINSHAUSEN et al. 2006), tworząc spójny Standard FairWild dla zrównoważonego pozyskania produktów z natury.

Celem Standardu FairWild jest zapewnienie ciągłego dostępu do, oraz długofalowego niezagrażonego istnienia, dzikich gatunków i populacji w ich naturalnych siedliskach, z poszanowaniem tradycji i kultur oraz wsparciem utrzymania wszystkich interesariuszy, w szczególności zbieraczy oraz innych pracowników fizycznych.

Wzrastający popyt na naturalne produkty w przemyśle żywnościowym, kosmetycznym i medycznym stanowi poważne wyzwanie ekologiczne i społeczne. Silna presja wywierana przez istniejący i rozwijający się rynek komercyjnego pozyskania produktów z natury może zagrażać populacjom i gatunkom oraz negatywnie wpływać na lokalne ekosystemy. Rządy, przedsiębiorstwa oraz konsumenci dostrzegają, że utrudniony dostęp lub utrata tych naturalnych zasobów zagraża zdrowiu i rynkom w skali globalnej oraz podkopuje byt zbieraczy, w kraju pochodzenia należących zwykle do najbiedniejszych grup społecznych. Aby zatem pozyskiwać dzikie rośliny w sposób zrównoważony, należy wyznaczyć odpowiednie cele ekologiczne, ekonomiczne i społeczne oraz zdefiniować najlepsze sposoby postępowania. Standardy FairWild stworzono, aby sprostać tym wyzwaniom.

Standard FairWild łączy istniejące zasady ochrony przyrody i zachowania etyczne z jednej strony, z planami zarządzania stworzonymi dla konkretnych gatunków i warunków lokalnych, z drugiej. Zaadoptowanie zasad i stosowanie się do kryteriów Standardu FairWild pozwoli prywatnym przedsiębiorstwom, agendum rządowym, centrom badawczym i lokalnym społecznościom zidentyfikować i zastosować dobre praktyki w kluczowych elementach procesu zrównoważonego pozyskania dzikich roślin, polegające na:

1. Zachowaniu zasobów naturalnych dzikich roślin
2. Zapobieżeniu negatywnemu wpływowi na środowisko
3. Stosowaniu się do prawa, przepisów i porozumień
4. Respektowaniu zwyczajowych praw i podziału zysków
5. Promowaniu uczciwych relacji ekonomicznych pomiędzy przedsiębiorstwami a zbieraczami
6. Ograniczaniu wykorzystania dzieci w pracach zbierackich
7. Gwarantowaniu zysków dla zbieraczy i lokalnych społeczności
8. Gwarantowaniu uczciwych warunków pracy dla wszystkich grup pracowniczych
9. Stosowaniu odpowiedzialnych praktyk zarządczych
10. Stosowaniu odpowiedzialnych praktyk biznesowych
11. Promowaniu zaangażowania ostatecznych odbiorców

Zakres Standardu FairWild: Wersja 2.0 obejmuje składniki leków ziołowych i inne produkty roślinne pochodzące ze zbioru w naturze:

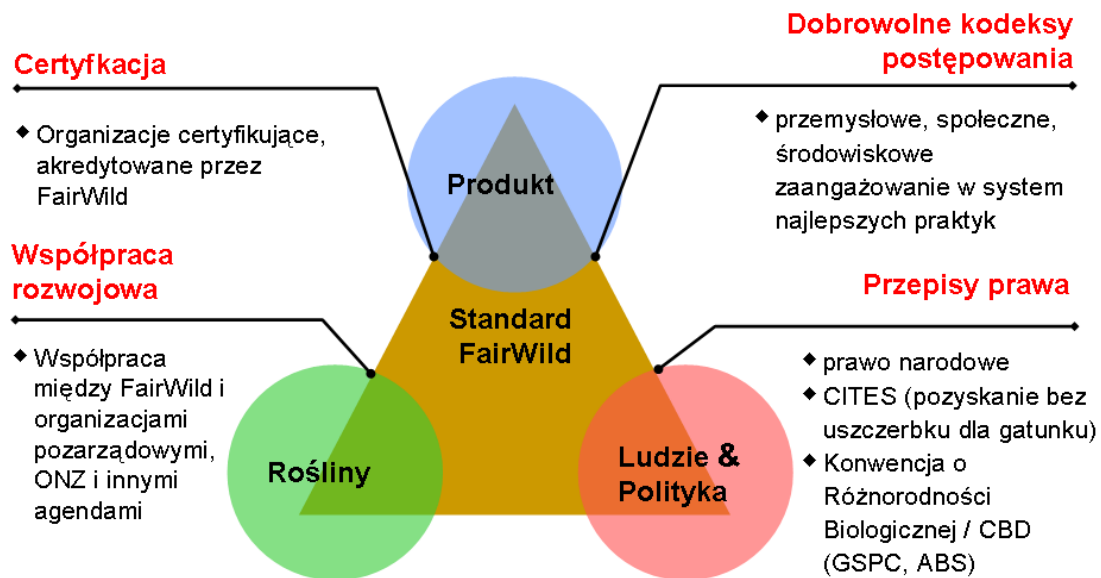
- ✓ Rośliny, ich części i pochodne zbierane w ich naturalnych siedliskach
- ✓ Grzyby i porosty zbierane w ich naturalnych siedliskach

Stosowanie Standardu FairWild do gatunków spoza tej grupy (np. uprawnych, zdziczałych, inwazyjnych lub reintrodukowanych) powinno odbywać się wyłącznie po analizie konkretnych przypadków.¹ Zwierzęta i produkty zwierzęce, np. wosk i miód, wyłączone z opracowania.

Standard FairWild przygotowano tak, aby można go było zastosować w różnym kontekście geograficznym, kulturowym i ekonomicznym, tam, gdzie ma miejsce zbiór roślin ze stanu dzikiego. Głównie odnosi się do zbioru roślin do celów komercyjnych, w mniejszym stopniu do zbioru do celów konsumpcyjnych czy na niewielkie rynki lokalne.

Standard FairWild definiuje zestaw zasad i kryteriów, które można stosować w procesie zarządzania dzikimi gatunkami i ich siedliskami, promując jednocześnie społecznie odpowiedzialne praktyki biznesowe. Fundacja FairWild zdaje sobie sprawę, że niezbędne są różne podejścia do tego problemu, tak aby zapewnić znaczący pozytywny wpływ na przetrwanie dzikich zasobów roślinnych i aby wspierać liczne korzyści zdrowotne i ekonomiczne zależące od zrównoważonego wykorzystania pozyskanych z natury gatunków (Ryc. 1). Zasady i kryteria Fair Wild mogą:

- być wskazówką do zarządzania zasobami przyrodniczymi
- wspierać implementację istniejących przepisów (takich jak prawo narodowe w sprawie bezpieczeństwa środowiska czy przepisy wykonawcze do umów międzynarodowych)
- służyć jako baza dla międzynarodowego monitoringu i systemu raportowania (dobrowolne kodeksy postępowania)
- wspierać system certyfikacji FairWild.

Ryc. 1. Proces implementacji Standardu FairWild: Wersja 2.0

Standard FairWild jest dokumentem podlegającym ciągłym zmianom. Jego regularne aktualizacje będą oparte na doświadczeniach z dotychczasowej jego implementacji, z zachowaniem konsultacji publicznych ze wszystkimi interesariuszami.

¹ Dalsze wytyczne można odnaleźć się na stronie Fundacji FairWild (www.FairWild.org) lub na indywidualne życzenie (info@FairWild.org).

1.2 Struktura Standardu FairWild: Wersja 2.0

Wersja 2.0 Standardu FairWild opiera się na funkcjonalnym układzie hierarchicznym składników opisanych w Tabeli 1.

Tabela 1. Funkcjonalne zróżnicowanie składników Standardu

Element	Opis
Standard	Zestaw przepisów odnoszących się do conceptualizacji, implementacji i/lub ewaluacji dobrych praktyk zarządczych.
Zasada	Fundamentalne prawo lub przepis służące jako podstawa dla wnioskowania i działania. Zasady są jasno wyrażonymi elementami celu.
Kryterium	Stan lub aspekt procesu albo systemu, w którym ten powinien się znajdować w wyniku stosowania zasady. Sposób w jaki formułowane są kryteria powinien umożliwić wyrokowanie o stopniu ich wypełnienia w danej sytuacji.
Wskaźnik	Ilościowy lub jakościowy parametr, który można zmierzyć aby ocenić zgodność operacji z danym kryterium. W systemie FairWild każdy wskaźnik (punkt kontrolny) opisuje inny poziom zgodności, aby ułatwić proces kontroli i umożliwić zaobserwowanie częściowych postępów prac.

Za LAMMERTS VAN BUEREN & BLOM (1997), zmienione

Standard FairWild: Wersja 2.0 obejmuje 11 zasad i 29 kryteriów skupiających się na ekologicznych, społecznych i ekonomicznych wymogach zrównoważonego pozyskania roślin z natury. Są one wyszczególnione w Rozdziale 2 dokumentu. Wskaźniki postępu opisane w dokumencie towarzyszącym (FWF 2010b) służą jako punkty kontrolne w ocenie postępów w implementacji zasad i kryteriów Standardu FairWild, jako podstawa do weryfikacji i międzynarodowego audytu oraz systemu certyfikacji prowadzonego przez niezależne organizacje akredytowane przez Fundację FairWild. Dokładny opis procedur kontroli zewnętrznych, minimalne wymagania dla certyfikacji oraz informacja o systemie znakowania produktów i wykorzystywania logo FairWild są dostępne za pośrednictwem Fundacji FairWild.

2 STANDARD FAIRWILD: WERSJA 2.0²

2.1 Zasady i Kryteria procesów zbioru FairWild

CZĘŚĆ I: WYMOGI ZBIORU Z NATURY I OCHRONY	
Zasada 1. Zachowanie Zasobów Dzikich Roślin <i>Zbiór z natury zasobów roślinnych będzie prowadzony w wymiarze i częstotliwości, które pozwalają zachować populacje i gatunki w długim okresie czasu</i>	
1.1	Status ochronny gatunków narażonych na zbiór Status ochronny narażonych gatunków i populacji jest znany i regularnie badany.
1.2	System zbioru prowadzony w oparciu o wiedzę System zbioru i zarządzania jest oparty na właściwym oznaczeniu, skartowaniu, inwentaryzacji, ocenie i monitoringu gatunków narażonych oraz wpływu procesu zbioru.
1.3	Optymalizacja częstości zbioru Częstość (intensywność i częstotliwość) zbioru kluczowych zasobów nie przekracza w długim okresie czasu możliwości regeneracyjnych danego gatunku.
Zasada 2. Zapobieganie negatywnym skutkom środowiskowym <i>Należy zapobiec negatywnemu wpływowi procesu zbioru na inne dzikie gatunki, obszary objęte zbiorem oraz tereny sąsiadujące.</i>	
2.1	Narażone taksony i siedliska Rzadkie, ginące i zagrożone gatunki oraz siedliska, na które może wpłynąć zbiór i zarządzanie danym gatunkiem są rozpoznane i objęte ochroną.
2.2	Zarządzanie siedliskami (poziom krajobrazu) Procesy towarzyszące zbiorowi danego gatunku z natury nie wpływają negatywnie na różnorodność ekosystemu i jego funkcjonowanie.
CZĘŚĆ II: WYMOGI PRAWNE I ETYCZNE	
Zasada 3. Poszanowanie prawa, przepisów i umów <i>Proces zbioru i obróbki będzie prowadzony po uzyskaniu stosownych zezwoleń z poszanowaniem prawa, przepisów i umów.</i>	
3.1	Prawo do zbioru i obróbki Zbieracze i zarządzający legitymują się jasnym i legalnym tytułem do wykorzystania i przetwarzania gatunków objętych zbiorem.
3.2	Prawo, przepisy i wymogi administracyjne Zbiór i przetwarzanie surowców roślinnych odbywa się w zgodzie z wszelkimi umowami międzynarodowymi, narodowym i lokalnym prawem, przepisami i wymogami administracyjnymi, także odnoszącymi się do gatunków i obszarów chronionych.
Zasada 4. Poszanowanie Praw Zwyczajowych i Podziału Zysków <i>Prawa zwyczajowe lokalnych społeczności i rdzennych mieszkańców do wykorzystania i zarządzania siedliskami i gatunkami objętymi zbiorem będą zidentyfikowane, poszanowane i chronione.</i>	
4.1	Tradycyjne zastosowanie i praktyka, prawa dostępu i dziedzictwo kulturowe Społeczności lokalne i rdzenni mieszkańcy posiadający prawny lub zwyczajowy tytuł albo prawo dostępu (służebność) zachowują kontrolę, w wymiarze niezbędnym do ochrony swych praw, zwyczajowej wiedzy lub zasobów, nad procesem zbioru.
4.2	Podział zysków Umowy ze społecznościami lokalnymi i rdzennymi mieszkańcami są oparte na najlepszej wiedzy o prawach do zbieranych surowców, sposobach ich pozyskania i wartości monetarnej. Umowy ustalają uczciwy i równy podział zysków dla wszystkich zainteresowanych stron.

² Słownik terminów stosowanych w Standardzie FairWild: Wersja 2.0 jest zamieszczony wraz z wskaźnikami postępu w dokumencie towarzyszącym (FWF 2010b).

CZĘŚĆ III: WYMOGI SPOŁECZNE I ZWIĄZANE Z ZASADAMI SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Zasada 5. Promowanie Uczciwych Zasad Współpracy Zbieraczy i Operatorów

Zbieracze posiadają przedstawicielstwo i dostęp do informacji gwarantujących reprezentację ich interesów i uczestnictwo w procesie decyzyjnym związanym z Premią FairWild. Nie stosuje się dyskryminacji jakichkolwiek grup zbieraczy.

5.1	Uczciwe zasady współpracy oparte na kontraktach Zależność ekonomiczna pomiędzy przedsiębiorstwem i zbieraczami jest oparta na uczciwości i przejrzystości, i pozwala zbieraczom uczestniczyć w kluczowych decyzjach, np. o podziale zysków lub ustalaniu cen.
5.2	Brak dyskryminacji zbieraczy Nie stosuje się dyskryminacji zbieraczy ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne, wyznanie, płeć czy poglądy polityczne, nie zniechęca się kobiet do działania jako zarejestrowane zbieraczki.

Zasada 6. Ograniczanie udziału dzieci w procesie zbioru

Zbiór i przetwarzanie surowca odbywa się bez znaczącego udziału pracy dzieci

6.1	Dzieci i niepełnoletni zbieracze Dzieci nie są zatrudniane jako zbieracze. Niepełnoletni zbieracze nigdy nie wykonują niebezpiecznych prac.
6.2	Zatrudnianie dzieci przy zbiorze Zbieracze nie zatrudniają dzieci do pomocy w procesie zbioru i przetwarzania
6.3	Dzieci pomagające rodzicom przy zbiorze Dzieci wykonują wyłącznie drobne prace podczas zbioru i odbywa się to zawsze pod nadzorem.

Zasada 7. Zapewnienie zysków dla zbieraczy i ich społeczności

Minimalizowany jest udział pośredników, zbieraczom oferuje się uczciwą cenę za surowiec, a rozwój społeczności popierany jest za pomocą środków z Premii FairWild.

7.1	Uczciwe ceny i zapłata dla zbieraczy Organizacja zbioru zapewnia długoterminowe utrzymanie uczciwej zapłaty dla zbieraczy, wymagającej przejrzystej kalkulacji cen oraz włączania zbieraczy w ich ustalanie, skracanie łańcucha pośredników oraz zapewnienia terminowego regulowania należności wobec zbieraczy.
7.2	Użycie i zarządzanie Premią FairWild Po otrzymaniu jakiegokolwiek Premii FairWild jest ona zarządzana w sposób przejrzysty w postaci funduszu, w którym decyzje podejmowane są większością przez organizację zbieraczy, grupę reprezentantów lub mieszaną radę nadzorczą.

Zasada 8. Zapewnienie uczciwych warunków pracy dla wszystkich robotników uczestniczących z procesie zbioru z natury

Organizacja zbioru zapewnia dobre warunki pracy dla wszystkich robotników uczestniczących w procesie zbioru z natury.

8.1	Podstawowe prawa pracownicze dla uczestników zbioru z natury Organizacja zbioru pozwala respektować podstawowe wartości humanitarne i fundamentalne prawa pracownicze wszystkich pracujących.
8.2	Bezpieczne warunki pracy dla uczestników zbioru z natury Zapewnia się bezpieczne i higieniczne środowisko pracy, mając na uwadze najlepszą wiedzę o procesie i możliwych zagrożeniach.
8.3	Uczciwe warunki zatrudnienia dla uczestników zbioru z natury Organizacja zbioru działa jako społecznie odpowiedzialny pracodawca i zapewnia właściwe warunki zatrudnienia.

CZEŚĆ IV: WYMOGI ZARZĄDCZE I BIZNESOWE

Zasada 9. Stosowanie odpowiedzialnych praktyk zarządczych

Zbiór gatunków z natury będzie się odbywał zgodnie z elastycznymi, praktycznymi, przejrzystymi i zapewniającymi reprezentację schematami zarządczymi.

9.1	Plan zarządzania gatunkiem / obszarem Plan zarządzania gatunkiem / obszarem definiuje elastyczne i praktyczne procesy zarządcze oraz praktyki zbierackie.
9.2	Inwentaryzacja, ocena i monitoring Zarządzanie procesem zbioru z natury jest poprzedzone przez stosowną i praktyczną inwentaryzację zasobów oraz ocenę i monitoring skutków zbioru.
9.3	Implementacja przez zbieraczy zasad zrównoważonego zbioru Organizacja zbioru z natury zapewnia, iż dany surowiec będzie zbierany wyłącznie przez przeszkolonych i kompetentnych zbieraczy oraz monitoruje skuteczne stosowanie przez zbierających odpowiedniej Instrukcji dla Zbieraczy.
9.4	Szkolenie i rozwój zasobów ludzkich Osoby zarządzające zasobami oraz zbieracze mają odpowiednie umiejętności (szkolenie, nadzór, doświadczenia) do wprowadzania zaleceń planu zarządzania i stosowania się do wymogów niniejszego Standardu.
9.5	Przejrzystość i uczestnictwo Procesy zbioru prowadzone są w sposób przejrzysty, z poszanowaniem zasad planowania, z dostępem do informacji, z udziałem wszystkich interesariuszy.

Zasada 10. Stosowanie odpowiedzialnych praktyk biznesowych

Zbiór zasobów naturalnych będzie prowadzony tak, aby wspierać wysoką jakość rynku, jego wymogi finansowe oraz dotyczące przepływu surowca bez poświęcania zasad ich zrównoważonego pozyskania.

10.1	Wymagania rynku / nabywców Proces zrównoważonego pozyskania i wysyłki surowca będzie prowadzony i planowany zgodnie z wymogami rynku, w sposób zapewniający zatrzymanie lub minimalizowanie zbioru produktów, których zbycie byłoby mało prawdopodobne.
10.2	Przepływ surowca Przechowywanie oraz obróbka surowca odbywa się w sposób umożliwiający kontrolę jego przemieszczania się z miejsca zbioru do odbiorcy.
10.3	Stabilność finansowa oraz czytelne zasady handlowe Należy wprowadzić mechanizmy zapewniające finansową stabilności systemów zrównoważonego pozyskania surowców roślinnych z natury.

2.2 Zasady i kryteria FairWild dla odbiorców produktów pozyskanych z natury

Zasada 11. Promowanie zaangażowania odbiorców

Odbiorca produktów pozyskanych z natury (np. importer) dokłada starań aby stworzyć wzajemnie korzystny długoterminowy układ z organizacją zbioru, oparty na szacunku, przejrzystości i wspieraniu dostawcy w kwestiach wysokiej jakości.

11.1	Wzajemnie korzystne układy handlowe Odbiorca produktów pozyskanych z natury dąży do utrzymania długoterminowych układów handlowych z dostawcą i wspiera go informacjami, szkoleniem i korzystnymi warunkami handlowymi.
11.2	Uczciwe ceny i Premia FairWild Odbiorca produktów pozyskanych z natury płaci uczciwe ceny i Premię FairWild, aby wesprzeć rozwój społeczny społeczności zbieraczy.

PIŚMIENNICTWO

FWF. 2010a. *FairWild Standard: Version 2.0*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

FWF. 2010b. *FairWild Standard: Version 2.0. Performance Indicators*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

LAMMERTS VAN BUEREN, E.M. & E.A. BLOM. 1997. *Hierarchical Framework for the Formulation of Sustainable Forest Management Standards*. The Tropenbos Foundation, Leiden, The Netherlands.

MPSG. 2007. *International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants (ISSC-MAP)*. Version 1.0. Bundesamt für Naturschutz (BfN), MPSG/SSC/IUCN, WWF Germany, and TRAFFIC (BfN-Skripten 195), Bonn, Gland, Frankfurt, and Cambridge.

MEINSHAUSEN F, S. WINKLER, R. BÄCHI, F. STAUBLI, & K. DÜRBECK. 2006. *FairWild Standards, Version 1 (11/2006)*. FairWild Foundation, Weinfelden, Switzerland.

ZAŁĄCZNIK 1. AKRONIMY I SKRÓTY

ABS	Dostęp i podział zysków / Access and benefit-sharing
BfN	Niemiecka Agencja federalna Ochrony Przyrody / Bundesamt für Naturschutz
BMZ	Niemieckie Federalne Ministerstwo Współpracy Gospodarczej i Rozwoju / Bundesministerium Für Wirtschaftliche Zusammenarbeit
CBD	Konwencja o Różnorodności Biologicznej / Convention on Biological Diversity
CITES	Konwencja o Międzynarodowym Handlu Gatunkami Dzikiej Fauny i Flory (Konwencja Waszyngtońska)
CSR	Społeczna odpowiedzialność biznesu / Corporate Social Responsibility
ECBP	EU-China Biodiversity Project
FWF	Fundacja FairWild / FairWild Foundation
FRLHT	Fundacja Rewitalizacji Lokalnych Praktyk Medycznych / Foundation for Revitalisation of Local Health Traditions
GACP	Dobre praktyki rolne i zbierackie / Good Agricultural and Collection Practices
GMP	Prawidłowa praktyka wytwórcza / Good Manufacturing Practices
GSPC	Globalna Strategia Ochrony Świata Roślin / Global Strategy for Plant Conservation
ICIMOD	Międzynarodowe Centrum ds. Badania Terenu Górskiego / International Centre for Integrated Mountain Development
IMO	Institute for Marketecology
INGOs	Międzynarodowe Organizacje Pozarządowe / International non-government organisations
ISSC-MAP	Międzynarodowy Standard Zrównoważonego Pozyskania Dzikich Roślin Leczniczych i Aromatycznych / International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants
IUCN	Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody / International Union for Conservation of Nature
MAP	Rośliny lecznicze i aromatyczne / Medicinal and aromatic plant
MPSG	Grupa Specjalistyczna IUCN/SSC ds. Roślin Leczniczych / Medicinal Plant Specialist Group of the IUCN/SSC
SIPPO	Szwajcarski Program Promocji Importu
SSC	Komisja Gatunków Zagrożonych / Species Survival Commission
UN	Organizacja Narodów Zjednoczonych / United Nations